

NY MUSIK

i samarbete med
Borås konstmuseum

Rum,rum,rum,rum,rum

La Monte Young: *Composition 1960 #7*

Alvin Lucier: *Music for Piano with Magnetic Strings* (1995)

Chambers (1966–68)

Peter Hansen: *Fifth Trajectory "upon one note"* (2001)

Björn Nilsson – piano

Sture Mangs och Viktor Nilsson – digitalelektrik & elektroakustik

Onsdag den 6 november 2002, kl. 19.00

Museet, kulturhuset, Borås

medborgarskolan

Entré 50:-/20:- Medl. fri entré

La Monte Youngs (f.1935, Idaho, USA) *Composition 1960 #7* – som för övrigt består av enbart tonerna h och fiss' samt anvisningen "to be held for a long time" – är en av minimalismens verkliga grundstenar.

Men nej, det var knappast så här tonsättaren hade föreställt sig stycket – med en lågmäld, instängd, övertonsfattig klang – därtill tempererad! – och med en närmast sinustonsliknande färglöshet. Inte en siffra rätt, alltså.

Alvin Lucier (f.1931, New Hampshire, USA) är den store föregångaren när det gäller de idag så omhuldade klanginstallationerna. Men med en närmast gammaltestamentlig envetenhet tycks Lucier fokusera en annan punkt än merparten av hans disciplar.

Thomas DeLio ger följande karaktäristisk:

"Lucier (...) har undvikit det traditionella komponerandets alla aspekter vad gäller gestik och ersatt dem med ljudets rent fysiska närvaro. I stället för att använda ljud som material för att skapa ett personligt uttryck presenterar han ljud i en så fysiskt påtaglig form som möjligt. Resultatet är en konst som återskapar villkoren för verkligheten själv."

Om *Music for Piano with Magnetic Strings* (1995) skriver tonsättaren: "För flera år sedan stötte jag på en musikkritiker som sade att han inte tyckte om musik som framfördes med hjälp av "wires" (vajar/strängar). Han syftade på min *Music on a Long Thin Wire*, vilken just hade presenterats som en klanginstallation... Jag svarade att då måtte han väl inte tycka om piano, det innehåller ju över 250 stycken.

När pianisten Lois Svard bad mig att skriva ett stycke, gick mina tankar tillbaka till det samtalet och jag föreställde mig ett verk i vilket pianosträngarna skulle spela av sig själva. I *Music on a Long Thin Wire* står en stor hästskomagnet grensle över en sträng i vars ena ände en sinuston skickas in. Magneten och sinustonen samverkar till att strängen börjar vibrera och klinga. Till ett pianostycke skulle jag behöva flera små magneter för att kunna aktivera mer än en sträng i taget. Jag köpte flera stycken EBows, små elektromagneter som mest används till elgitarer. Jag prövade mig fram och placerade dem på pianots strängar. Det visade sig att om jag väntade tillräckligt länge började vissa strängar att sjunga.

Jag skrev en text till Lois, vilken beskriver hur man går till väga, och föreslog att hon fritt kunde placera och flytta om fem EBows på pianosträngarna, för att därigenom skapa strängar av ljud av varierande täthet och textur. Mycket av pianistens uppmärksamhet inriktas på att lyssna efter övertoner, interferenspulser (s.k. beatings), rytmer som tillfälligtvis uppstår när en eller fler magneter vibrerar mot närliggande strängar liksom andra akustiska fenomen.”

Flera av Alvin Luciers verk utspelar sig på ett ovanligt påtagligt sätt i olika rum, vilket också återspeglas i titlar som ”*I am sitting in a room*” – en av de verkliga 1900-talsklassikerna (här inkluderad i en hårt bantad version), *40 Rooms* och *Chambers* (1966–68). Det senare hör även, bredvid *Gentle Fire* och *The Queen of the South*, till de verk vars anvisningar består av fantasifullda, till synes gränslösa kataloger – långa uppräkningslistor av mer eller mindre möjliga ljudalstrare och spelplatser (se nästa sida). De är uppfatta som ett slags konkret poesi som inbjuder till rent fantasteri, men också erbjuder såväl mycket handfasta förslag som en klavlös, översvinnlig frihet. I den här presenterade versionen, som närmast är att beskriva som ett collage av Lucier-verk ingår: *Kettles*, *Sound on Paper*, *Clocker*, ”*Nothing is real*”, *Still Lives*, *Fideliotrio*, *Silver Streetcar for the Orchestra*, *Theme*, *Hands*, *Bird and Person Dying*, *Navigations*, *Music for Piano with Amplified Sonorous Vessels*, *Sferics*, *Music for Pure Waves*, *Bass Drums and Acoustic Pendulums*, *Still Lives*, *Music on a Long Thin Wire* och, inledningsvis, ”*I am sitting in a room*”. (Ni som inte tidigare har hört det sistnämnda, lyssna noggrant så får ni på köpet en bruksanvisning, en förklaring av vad ni hör).

Peter Hansens (f.1958) *Fifth trajectory* (2001) är ett senkommet tillägg till en serie verk som komponerades under sent 80- och tidigt 90-tal. Titelns ’omlopps bana’ (eller egentligen projekttilbana) antyder att det klingande materialet återkommer efter bestämda mönster. *Fifth trajectory* – med undertiteln ”*upon one note*” – är ursprungligen komponerat för crotaler varvid den centrala tonen spelas med stråke. I pianoversionen uppfyller elektromagneten samma funktion. Musik som nästan smälter ihop med tapeten – och ändå på ett märkligt sätt bevarar sin egenart. Lågmäld men glödande.

Collect or make large and small resonant environments

Sea Shells
Rooms
Cisterns
Tunnels
Cupped Hands
Mouths
Subway Stations
Bowls
Shoes
Hollows
Caves
Suitcases
Ponds
Stadia
Water Spouts
Bays
Tombs
Conduits
Canyons
Boilers
Pots
Ovens
Barrels
Bulbs
Bottles
Cabins
Wells
Bells
Capsules
Craters
Empty Missiles
Cacti
Beds
Webs
Pools
Boats
Cones
Funnels
Bones
Stills
Gins
Draws
Tubes
Theatres
Cars
Springs
Flumes
Trees
Others

Blowing
Bowling
Rubbing
Scraping
Tapping
Moving
Fingering
Breaking
Burning
Melting
Chewing
Jiggling
Wearing
Swinging
Bumping
Dropping
Orbiting
Creaking
Caressing
Bouncing
Jerking
Flipping
Levitating
Hating
Skimming
Ignoring
Talking
Singing
Sighing
Whistling
Walking
Snapping
Cracking
Snoring
Boring
Praying
Loving
Spraying
Bowling
Channeling
Freezing
Squeezing
Frying
Exploding
Poking
Screwing
Lowering
Shaking
Impeding
Dancing
Others

Find a way to make them sound